

Ловінська Л.Г.,

доктор економічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
Науково-дослідного фінансового інституту
ДННУ “Академія фінансового управління”

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ: МЕТА І СФЕРА ВПЛИВУ

Розглянуто проблемні питання вдосконалення нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в контексті реформування економіки України.

The problematic issues of improvement of legal provisions of accounting in the context of Ukrainian economy reforms are considered.

Ключові слова: бухгалтерський облік, державне регулювання, методологічні засади, методичне забезпечення, реформування.

Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010—2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”¹ передбачає низку заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні, модернізації управління державними фінансами, удосконалення пенсійної системи, підготовки соціальних стандартів у галузі охорони здоров’я, освіти, культури, спорту й молоді, сім’ї та дітей тощо, які мають базуватися на об’єктивній оцінці реального стану економіки України. Така оцінка не можлива без використання сучасної методології бухгалтерського обліку суб’єктів господарювання всіх інституційних секторів економіки, основаної на міжнародних стандартах.

Запровадження такої методології, тобто реформування бухгалтерського обліку в державі, пов’язується з ухваленням у 1999 р. Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”² (далі — Закон). Норми цього документа є базовими орієнтирами, що визначають сучасну систему бухгалтерського обліку в нашій країні. Відтоді сталися революційні зміни в методології бухгалтерського обліку, у результаті яких створено засновану на міжнародних та національних стандартах сучасну нормативну базу, значно розширено завдання організації бухгалтерського обліку та її сферу.

Важливим аспектом організації обліку протягом 1999—2012 рр. стало розроблення методологічного й методичного забезпечення облікового процесу, яке здійснюється на національному рівні та базується на певних правових засадах регулювання бухгалтерського обліку.

---

¹ <http://www.menr.gov.ua/content/category/320>.

² Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами й доповненнями): [Електр. ресурс]. — <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

Правові засади регулювання бухгалтерського обліку встановлює ст. 6 Закону, у якій наголошується, що в Україні здійснюється державне регулювання бухгалтерського обліку з метою створення єдиних правил ведення обліку, складання фінансової звітності та їх удосконалення. При цьому регулювання питань методології покладається на Міністерство фінансів України, яке затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (далі — П(С)БО), інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. На Національний банк України й Державну казначейську службу України покладається встановлення порядку обліку і складання фінансової звітності відповідно в банках, бюджетних установах та про виконання державних бюджетів. До компетенції міністерств та інших виконавчих органів центральної влади віднесено розробку на базі національних П(С)БО методичних рекомендацій щодо їх застосування.

Відповідно до ст. 7 Закону при Міністерстві фінансів України створюється дорадчий орган — Методологічна рада з бухгалтерського обліку (далі — методологічна рада), яка забезпечує участь у створенні й обговоренні проектів нормативних актів із бухгалтерського обліку представників бухгалтерів та аудиторів, а також представників користувачів інформації бухгалтерського обліку й фінансової звітності. До її складу входять головні бухгалтери підприємств, представники професійних громадських організацій — Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України, Української асоціації сертифікованих бухгалтерів та аудиторів, Спілки бухгалтерів, аудиторів та фінансистів АПК, Спілки аудиторів України, представники органів виконавчої влади — Міністерства фінансів, Державної служби статистики, Державної казначейської служби, Державної податкової служби України; Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Серед її членів є науковці — доктори економічних наук, які працюють за фахом облік, аналіз та аудит. Їхня участь дає змогу методологічній раді забезпечувати наукове обґрунтування, методологічний і методичний супровід діяльності Міністерства фінансів України щодо розробки законопроектів, проектів підзаконних актів, спрямованих на функціонування й розвиток національної системи бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами.

На момент ухвалення Закону й дотепер економіка України перебуває в стані переходу від командно-адміністративної системи до змішаної. Останній притаманні розвинуті ринкові відносини, демократизація власності, державне регулювання, соціальна орієнтація. Ці сторони змішаної економіки є взаємопов'язаними і взаємообумовленими, тому мають розвиватися цілеспрямовано й одночасно.

Поєднання ринкового саморегулювання та державного регулювання — яскрава риса економічних систем найбільш розвинутих країн світу. Метою державного регулювання є вплив на ринкове середовище, підприємницьку діяльність і державний сектор задля створення необхідних умов реалізації політики економічного зростання.

Створення інформаційної інфраструктури ринкового середовища в індустріально розвинених країнах здійснюється за безпосередньої участі держави. Бухгалтерський облік — частина такої інфраструктури, оскільки являє собою інформаційну систему господарської діяльності підприємства, організації, установи й уряду в цілому. Таким чином, бухгалтерський облік є, з одного боку, інструментом державного регулювання, з другого — його об'єктом.

Саме через регламентацію методологічних засад бухгалтерського обліку та фінансової звітності всіх суб'єктів господарювання держава встановлює змістовні аспекти інформаційної інфраструктури національної економіки. Тому державне регулювання бухгалтерського обліку в Україні є обґрунтованим і виправданим необхідністю скоординованого проведення реформ у всіх сферах економіки в тісному зв'язку з реформуванням бухгалтерського обліку як інформаційного підґрунтя прийняття управлінських рішень.

У країнах світу використовуються різні підходи до регулювання бухгалтерського обліку. Для їх позначення використовується термін “національна модель бухгалтерського обліку”.

Дослідники виділяють такі сучасні моделі бухгалтерського обліку: британо-американська, континентальна, південноамериканська, ісламська, інтернаціональна (міжнародна)³. Кожна з перелічених моделей використовується у великих групах країн. Вивчення особливостей моделей переконує в тому, що “прихильність” країни до обраної моделі обумовлена відповідністю моделі певним соціально-економічним умовам.

У науковій літературі вже здійснено спроби систематизувати чинники, що визначають особливості національних моделей обліку⁴. До таких чинників належать правове регулювання бухгалтерського обліку, найбільш поширений спосіб залучення капіталу, податкова система, вплив інших країн, стан національної економіки.

Світова практика виробила два підходи до правового регулювання бухгалтерського обліку: перший передбачає існування в країні кодексу законів, що стосуються бухгалтерського обліку, другий — використання для регулювання бухгалтерського обліку законодавства загально-правової регламентації.

При першому підході за підприємством законодавчо закріплено певні обов'язки щодо ведення бухгалтерського обліку, процедури складання звітності і змісту обліку. У країнах, які використовують такий підхід, бухгалтерський облік є джерелом для складання декларації про прибуток і засобом контролю сплати податків.

---

³ Бархатов А.П. *Международный учет: Учеб. пособ.* — М.: Издательский книжоторговый центр “Маркетинг”, 2001. — С. 16—18; Мюллер Г., Гернон Х., Мних Г. *Учет: международная перспектива: Пер. с англ.* — М.: Финансы и статистика, 1992. — С. 27; Швець В.Г. *Теорія бухгалтерського обліку: Підручник.* — К.: Знання, 2011. — 447 с.

⁴ Бархатов А.П. *Знач. праця.* — С. 15; Лучко М.Р. *Бухгалтерський облік в управлінні бізнесом: зарубіжний досвід.* — К.: Облікінформ, 1997. — С. 7; Мюллер Г., Гернон Х., Мних Г. *Знач. праця.* — С. 4; Ткач В.И., Ткач М.В. *Международная система учета и отчетности.* — М.: Финансы и статистика, 1991. — С. 8—17.

Фактично континентальна модель бухгалтерського обліку передбачає жорстке державне регулювання і спрямована саме на задоволення інформаційних потреб держави щодо діяльності суб'єкта господарювання. Такий варіант регулювання бухгалтерського обліку обрали, зокрема, Німеччина, Франція, Аргентина.

Другий підхід до регулювання бухгалтерського обліку передбачає наявність у законодавстві країни норм, які встановлюють певні обмеження для суб'єктів господарювання щодо ведення бухгалтерського обліку, але в рамках цих обмежень є можливість обирати прийнятні для них способи і прийоми бухгалтерського обліку. Нормативна база розробляється професійними організаціями бухгалтерів і являє собою узагальнення кращого світового та національного досвіду обліку. Такий спосіб регулювання використовують Великобританія, США, Канада тощо (так звана британо-американська модель обліку).

Отже, перший підхід передбачає державне регулювання бухгалтерського обліку в країні, другий — професійне.

Зарубіжний досвід показує, що навіть у тих країнах, які мають професійне регулювання бухгалтерського обліку, держава чинить істотний вплив на формування нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку. Так, у Великобританії загальні вимоги до системи обліку відображено в законі про компанії. Практична участь держави в регулюванні обліку виражається в затвердженні Радою з фінансової звітності стандартів⁵, розроблених Радою зі стандартів бухгалтерського обліку, що надає їм юридичну силу і робить їх обов'язковими до застосування⁶.

У країнах, що утворилися на теренах колишнього Радянського Союзу, традиція державного керівництва бухгалтерським обліком змінилася на державне регулювання. Вивчення законодавчого забезпечення бухгалтерського обліку цих країн свідчить про те, що суб'єктом регулювання бухгалтерського обліку є певний державний орган, уповноважений урядом. При цьому в країнах, які створюють власну нормативну базу, тобто мають національну систему бухгалтерського обліку, до компетенції регулюючого органу віднесено створення методологічного й методичного забезпечення та його затвердження⁷. У країнах, що визначили в законах методологічною основою системи обліку міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), за державними органами закріплено створення умов для їх запровадження⁸.

⁵ <http://www.frc.org.uk/publications/pub2672.html>.

⁶ Галузіна С.М., Пупшис Т.Ф. *Международный учет и аудит*. — СПб.: Питер, 2006. — С. 52—55.

⁷ Положение о методологических консультативных советах по бухгалтерскому учету в народном хозяйстве и в бюджетных учреждениях и составе методологических консультативных советов по бухгалтерскому учету при Министерстве финансов: Постановление Правительства Республики Молдова от 08.09.1995 № 623 // Официальный монитор. — 1995. — № 65—66. — Ст. 520.

⁸ Положение о департаменте методологи бухгалтерского учета и аудита Министерства финансов Республики Казахстан: Постановление Правительства Республики Казахстан от 27.07.1997 № 1026 // САПП Республики Казахстан. — 1997. — № 10. — Ст. 69.

Методологічне й методичне забезпечення бухгалтерського обліку — найважливіші елементи національної системи бухгалтерського обліку. Їхні теоретичне підґрунтя, зміст, організація визначають стан бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання, його відповідність міжнародним стандартам і економічним реаліям країни.

Саме методологічне й методичне забезпечення є предметом нормативного регулювання — державного чи професійного. Через це вплив зарубіжного досвіду і стану національної економіки на методологічні засади й методичне забезпечення має важливе значення.

Вплив обліку інших країн на національну систему бухгалтерського обліку проявляється в декількох аспектах. Він виникає, по-перше, в умовах “прямого експорту” облікових принципів, методів і методик через запровадження в країнах міжнародних стандартів бухгалтерського обліку: наприклад, через запровадження МСФЗ в Євросоюзі або в країнах, утворених після розпаду Радянського Союзу; по-друге, за умови створення національної нормативної бази з бухгалтерського обліку відповідно до МСФЗ, як це відбулося в Україні; по-третє, може виникнути в результаті “насильницьких” дій (наприклад, під час Другої світової війни німецька система обліку була впроваджена в окупованій Франції й залишилася донині. Подібного впливу зазнали національні системи обліку країн — колоній Британської імперії⁹).

Міжнародний досвід справляє істотний і позитивний вплив на становлення національної системи обліку в Україні: ухвалено Закон, упроваджено П(С)БО, які відповідають МСФЗ, що узагальнюють кращий світовий досвід, адаптують бухгалтерський облік у країні до ринкових умов господарювання. Фактично методологічне підґрунтя бухгалтерського обліку підприємницької діяльності створено, хоча й потребує вдосконалення відповідно до змін, які відбуваються в МСФЗ, та досвіду використання П(С)БО в країні. Водночас зроблено дуже важливі кроки до створення інформаційної інфраструктури ринкового середовища. Разом із тим реформування бухгалтерського обліку в інших секторах економіки таких досягнень не має через недостатнє впровадження міжнародного досвіду стандартизації. При створенні національної системи бухгалтерського обліку використання міжнародної практики — умова необхідна, але недостатня. Не менш важливим є вивчення стану економіки країни і впливу, який він справляє на методологію й методику бухгалтерського обліку.

Стан національної економіки впливає на систему бухгалтерського обліку через усі вже названі чинники, а саме: правове регулювання, найбільш поширений спосіб залучення капіталу, відповідність податковому законодавству. Зокрема, у країнах із високим рівнем розвитку національної економіки регулювання бухгалтерського

---

⁹ Блейк Дж., Амант О. Европейский бухгалтерский учет: Справочник: Пер. с англ. — М.: Информ.-изд. дом “Филинь”, 1997. — С. 31, 32.

обліку є більш лояльним із боку держави і значною мірою може здійснюватися через професійні спілки бухгалтерів. Відповідно нормативна база бухгалтерського обліку передбачає менш жорстке встановлення правил обліку щодо оцінки активів і зобов'язань, багатоваріантність розрахунків, істотний вплив фінансового менеджменту на вибір методик обліку тощо. Кризовий стан економіки країни, інфляційні процеси — навпаки — спричиняють суворі підходи до регулювання обліку, необхідність упровадження методів врахування наслідків інфляції. Прикладом такого впливу можуть бути інфляційні бухгалтерські системи країн Латинської Америки¹⁰, які використовують південноамериканську модель обліку¹¹.

Реформування вітчизняної економіки має безпосередній вплив на методологічні засади бухгалтерського обліку. Протягом останніх двох років у сфері бухгалтерського обліку країни відбулися дві знаменні події. Перша — ухвалення Верховною Радою України Податкового кодексу України (*далі* — ПКУ). Відповідно до розділу III “Податок на прибуток підприємств” Кодексу об’єкт оподаткування податком на прибуток підприємств визначається за правилами та за даними бухгалтерського обліку¹². Друга подія — внесення змін до Закону щодо застосування міжнародних стандартів. Фактично завершився важливий етап розвитку бухгалтерського обліку, пов’язаний із перехідним періодом у реформуванні обліку відповідно до ринкових засад.

Так, упродовж 2010—2012 рр. Міністерство фінансів України за участі методологічної ради як дорадчого органу розв’язало низку проблемних питань, зокрема:

- запроваджено в ПКУ модель визначення об’єкта оподаткування податком на прибуток підприємств на основі методології визначення фінансового результату діяльності підприємства в бухгалтерському обліку;

- створено методичне забезпечення щодо бухгалтерського обліку податкових різниць, спільної діяльності суб’єктів господарювання, облікової політики, бухгалтерського обліку інвестиційної нерухомості, організації бухгалтерського обліку;

- обґрунтовано й затверджено форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства, Податкової декларації з податку на прибуток банку, Податкової декларації з податку на прибуток страховика, підготовлено Методичні рекомендації щодо визначення й перевірки показників Податкової декларації з податку на прибуток підприємства;

- обґрунтовано зміни до розділу III ПКУ щодо вдосконалення деяких норм цього розділу та Прикінцевих положень Кодексу з метою наближення норм зазначеного розділу до нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку;

¹⁰ Блейк Дж., Амант О. Зазнач. праця. — С. 25.

¹¹ Бархатов А.П. Зазнач. праця. — С. 17.

¹² Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами й доповненнями) // ВВР. — 2011. — № 13—14, 15—16, 17. — Ст. 112: [Електр. ресурс]. — <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

- розроблено й затверджено форми обліку для спрощеної системи оподаткування;

- обґрунтовано і внесено зміни до національних стандартів бухгалтерського обліку з метою їх наближення до норм ПКУ;

- внесено зміни до Закону щодо прямого застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності компаніями “публічного інтересу”;

- підготовлено й підписано угоди Міністерства фінансів України щодо публікації на його офіційному веб-сайті повного тексту міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності корпорацій, малих та середніх підприємств, державного сектору;

- розроблено й затверджено пакет національних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору.

Як видно, зроблено дуже багато. Водночас постають актуальні запитання: чи потрібне подальше державне регулювання бухгалтерського обліку в Україні? Якими є сфери його впливу? Якими є його мета й очікуваний результат?

Слід зазначити, що на сьогодні залишилися нерозв’язаними проблеми в галузі методології та організації бухгалтерського обліку на державному рівні.

Перший рік переходу на МСФЗ показав, що пряме їх застосування потребує від суб’єктів господарювання концентрації певних зусиль для опанування новими знаннями й підходами щодо ведення бухгалтерського обліку і складання звітності. Тож держава має здійснити кроки для створення сприятливих умов із метою спрощення цього процесу й формування певної інфраструктури застосування МСФЗ.

Разом із тим залишається невирішеним питання уніфікації показників фінансової звітності для суб’єктів, що застосовують МСФЗ, і суб’єктів, які їх не застосовують, у системі національних рахунків із метою отримання макропоказників стану національної економіки.

Відомо, що МСФЗ не передбачають уніфікованих форм фінансової звітності, але й не забороняють такої можливості. У цьому питанні корисним є досвід країн колишнього Радянського Союзу. Так, Міністерство фінансів Російської Федерації запропонувало компаніям, що застосовують МСФЗ, форми стандартизованої звітності¹³.

Казахстан почав запроваджувати МСФЗ із 2003 р. Спочатку міжнародні стандарти застосовували тільки банки, починаючи з 2005 р. — лістингові компанії, із 2006 р. — решта суб’єктів суспільного інтересу, включаючи компанії видобувних галузей і компанії з державною формою власності. Перелік і форми річної фінансової звітності за МСФЗ затверджено відповідним наказом Міністра фінансів

---

¹³ Матеріали II Міжнародної практичної конференції “МСФЗ в Україні: вимоги економіки глобалізованого світу”, м. Київ, 31 трав. 2011 р.: [Електр. ресурс]. — <http://gaar.ru/articles/99751>.

Республіки Казахстан у 2010 р.¹⁴ Тож для України цілком придатним і доречним буде такий шлях, оскільки частка суб'єктів, які складатимуть фінансову звітність за МСФЗ, є порівняно невеликою. Водночас доопрацювання чинних форм фінансової звітності з урахуванням вимог МСФЗ буде доречним.

Другим потужним і надзвичайно складним напрямом здійснення подальших реформ бухгалтерського обліку, які потребують державного регулювання, є модернізація бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору. Мета такої модернізації — створення сучасного, на рівні кращих світових зразків, інформаційного забезпечення прийняття рішень фінансового характеру в управлінні державними фінансами. Основна тенденція реформування бухгалтерського обліку в державному секторі полягає в наближенні його методології до засад обліку підприємницької діяльності. Це зумовлено, з одного боку, прогресом концептуальних підходів і методичних прийомів, напрацьованих дотепер у методології обліку підприємницької діяльності, з другого — прагненням надавати користувачам фінансової та бюджетної звітності інформацію, яка зможе стати ефективним підґрунтям прийняття управлінських рішень на державному рівні. Ключовим чинником реформування бухгалтерського обліку в державному секторі є запровадження методу нарахування.

Перехід України на міжнародні стандарти обліку та звітності в державному секторі слід розглядати як відправну точку реформи державних фінансів та пошук шляхів для ефективнішого їх використання. Зарубіжний досвід імплементації міжнародних стандартів бухгалтерського обліку державного сектору (МСБОДС) свідчить про складність цього процесу й необхідність проведення великої підготовчої роботи урядом, Міністерством фінансів України, Державною казначейською службою України та розпорядниками бюджетних коштів.

При запровадженні національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку державного сектору (далі — НП(С)БОДС) суб'єкти державного сектору розв'язуватимуть низку проблем, зокрема, доопрацювання бюджетного законодавства й нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку, які не в повній мірі відповідають вимогам застосування методу нарахування. У вітчизняному законодавстві чітко не визначено методи визнання доходів та витрат у бухгалтерському обліку в державному секторі, підходи до консолідації інформації про виконання бюджетів. Унаслідок застосування різних методів ведення бухгалтерського обліку в органах державного сектору запроваджені й діють декілька планів рахунків бухгалтерського обліку, які суттєво відрізняються за деталізацією, структурою тощо.

Впровадження НП(С)БОДС для суб'єктів господарювання потребує напрацювання нових нормативно-правових актів, що встановлюють вимоги щодо

¹⁴ Об утверждении перечня и форм годовой финансовой отчетности для публикации организациями публичного интереса (кроме финансовых организаций): Приказ Министра финансов Республики Казахстан от 20.08.2010 № 422: [Електр. ресурс]. — <http://www.minfin.kz>.

обліку та звітності в державних органах і установах, єдиної облікової політики з урахуванням міжнародних норм.

Застосування методу нарахування в бухгалтерському обліку забезпечує прозорість використання бюджетних коштів. Водночас відповіді на запитання щодо меж його використання в державному секторі України немає. Тоді як НП(С)БОДС ґрунтуються на застосуванні методу нарахування, доходи та видатки місцевих та державного бюджетів визнаються за касовим методом. Разом із тим певні активи й зобов'язання, наприклад, державний борг, надані бюджетні кредити, оцінюються в бюджетній звітності за методом нарахування. Отже, результатом цього є застосування в бюджетному обліку так званих модифікованих методів, які методологічно мають перехідний характер. Тому необхідно розробити концепцію поступового запровадження методу нарахування та здійснювати її реалізацію починаючи з 2013 р.

Вирішення означених питань має безпосередній вплив на ефективність проведення економічних реформ в Україні. Прикладом тісного взаємозв'язку економічних реформ з удосконаленням бухгалтерського обліку є нова концепція визначення об'єкта оподаткування прибутку підприємств.

Перехід методології оподаткування на принципи бухгалтерського обліку (гармонізовані з міжнародними стандартами фінансової звітності) наблизив вітчизняну систему оподаткування до кращої європейської та світової практики. З 1 січня 2013 р. платники податку на прибуток підприємств у складі фінансової звітності зобов'язані подавати інформацію про тимчасові та постійні податкові різниці відповідно до п. 46.2 ст. 46 та п. 1 Прикінцевих положень ПКУ. Реалізація цієї норми потребує проведення підготовчої роботи, спрямованої на створення певного методичного забезпечення й організаційних передумов.

Імплементация ПКУ протягом 2011—2012 рр. показала позитивні сторони положень розділу III Кодексу (уніфікація норм податкового законодавства і правил бухгалтерського обліку, унаслідок чого збільшилися надходження до державного бюджету від податку на прибуток) та виявила положення, які потребують доопрацювання (дублювання норм ПКУ і стандартів бухгалтерського обліку, складність нарахування податкової амортизації для платників податку, які мають фондомістке виробництво, тощо). Подальша робота над удосконаленням положень зазначеного розділу потребує доопрацювання тих норм Кодексу, реалізація яких при визначенні податкового зобов'язання є складною для платників податків, удосконалення системи адміністрування податків, зокрема, у площині запровадження прозорого механізму достовірного визначення й перевірки податкової бази, інформаційного забезпечення складання податкової звітності.

Вдосконалення нарахування амортизації основних засобів та нематеріальних активів із метою оподаткування доцільно проводити, запровадивши у ПКУ такий механізм розрахунку податкової амортизації, який забезпечить максимальне наближення норм цього документа щодо нарахування амортизації до методик, передбачених національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

У рамках чинної редакції розділу III ПКУ для реалізації з 1 січня 2013 р. п. 46.2 ст. 46 та п. 1 Прикінцевих положень Кодексу, відповідно до яких платники податку на прибуток підприємств у складі фінансової звітності зобов'язані подавати інформацію про тимчасові та постійні податкові різниці, необхідно запровадити механізм взаємозв'язку бухгалтерського (фінансового) та податкового прибутку, тобто розробити відповідні форми приміток до фінансової звітності.

Разом із тим чинна редакція зазначеного розділу не дає змоги використати повною мірою можливості методу податкових різниць. Тож для запровадження прозорого механізму достовірного визначення й перевірки податкової бази, інформаційного забезпечення складання податкової звітності доцільно внести зміни в цей розділ, які передбачали б корегування прибутку згідно з даними фінансової звітності платника на перелік податкових різниць, які виникають за доходами та витратами відповідно до положень зазначеного розділу. Виключний перелік податкових різниць необхідно навести в ПКУ для суб'єктів реального сектору, банків і страховиків.

У контексті вищенаведеного перед державним регулюванням бухгалтерсько-го обліку в Україні постають два головних завдання:

1. Відстоювання методологічної єдності:

— податкового законодавства та інформаційного забезпечення складання податкової звітності — бухгалтерського обліку, що є найефективнішим способом протидії “гінізації” економіки у сполученні з регуляторними засобами та лібералізацією податкового законодавства;

— бюджетного процесу й сучасного (відповідно до МСБОДС) обліку виконання державного та місцевих бюджетів різних рівнів.

2. Створення необхідних умов для запровадження МСФЗ для корпорацій та інших суб'єктів суспільного інтересу, передбачених Меморандумом про взаємодію, співробітництво та координацію дій щодо запровадження в Україні міжнародних стандартів фінансової звітності, який підписали Міністерство фінансів України й Національний банк України¹⁵.

Методологічна рада, яка уособлює в собі участь професійної спільноти в регулюванні бухгалтерського обліку, бере активну участь у реалізації комплексу заходів, спрямованих на модернізацію системи державних фінансів у цілому та бухгалтерського обліку зокрема. Її метою є забезпечення прозорості розподілу й використання бюджетних коштів, ефективне адміністрування податків і зборів, підвищення результативності управління державними фінансами.

Виконання Програми економічних реформ на 2010—2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”¹⁶ передбачає

¹⁵ http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=295336&cat_id=295335.

¹⁶ Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ України на 2010—2014 роки: [Електр. ресурс]. — http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.

розробку й запровадження низки нових регуляторних актів, зокрема, у сфері модернізації державних фінансів, бюджетного процесу, фінансових ринків, оподаткування тощо, які мають істотний вплив на методологію бухгалтерського обліку підприємств, бюджетних установ, державного та місцевого бюджетів. Через участь професійної громадськості в удосконаленні бухгалтерського обліку Міністерство фінансів України має зворотній зв'язок із тими, хто користується нормативно-правовим забезпеченням на практиці.

Методологічна рада втілює модель сполучення державного та професійного регулювання бухгалтерського обліку, яке притаманне країнам із розвинутою ринковою економікою. Через її діяльність забезпечуються демократичний підхід, прозорість і відкритість щодо вироблення узгодженої позиції держави та професійної громадськості за результатами розробки й обговорення актуальних нормативно-правових документів у цій сфері.

Вирішення означених питань матиме безпосередній вплив на ефективність проведення економічних реформ в Україні. Якщо не буде створено інформаційної основи управління фінансовими ресурсами — сучасного бухгалтерського обліку всіх інституційних секторів економіки — реформи приречені на формальний характер.